

ምምሳሌ ኤርትራዊት ያታዊ አሃዳዊት (ተርሞኑክሌሳዊ) ቤተ-ሰብ፡ ቅጽበታውን ነባሪን ሓይጋ ንቕጽልነት ኤርትራ ከም ሃገርን ከም ሕብረተ-ሰብን

ገቢረ ገብረማሪያም (ዶ.ር.)

ሕቶታት፡

አንብብቴ ቅድሚኒ ነዛ ጽሕፍቲ ምንባብ ምጅማሮም ከምልሰውን ዝደልዩን ሕቶታት ብምቕዳም ጽሑፎይ ከጅምር ይደሊ። ንሳተን ካኣ እዘን ዝሰዕባ ኢየን፡-

ሀ) ናይ መጀመሪያ መምህርካ/ኪ መን ነበረ/ነበረት?

ለ) ሃገርካ/ኪ ትፈቱ/ትፈትዊ ዶ? መልሰኻ/ኺ እወ እንተኾይ፡ ብኸመይን ካብ ማዳሰን ጀሚሩ?

ሐ) ብዛዕባ ዓድኻ/ኺ (ተወሊድካ/ኪ ዝዓበኻሉ/ዝዓበኻሉ ናይ መቐጻ ዓዲ ወይ ናይ ከተማ ከባቢ) እም ሕሰብ/ቢ፡

- ካብ 16 ክሳብ 40 ዓመት ዕድመ ከባቢ ዘለዉ መናእሰይ ደቂ ዓድኻ/ኺ ክንደይ ይኾኑ?
- ካብዚአቶም፡ ክንደይ ዝኾኑ (ክንደይ ሚኡታዊት) ሕጂ ኣብ ኤርትራ ኣለዉ?
- ካብቶም ኣብ ኤርትራ ኣለዉ ትብሎም ዘለኻ/ኺ ኹ ክንደይ ዝኾኑ ኣብ ኣገልግሎት ኣለዉ?

ቀዳማይ ክፋል፡

ባህርያዊ ከባቢ ኤርትራዊት ያታዊ ተርሞኑክሌሳዊ ቤተ-ሰብ (Eritrean Traditional Nuclear Family) እንታይ ይመስል?

ቤተ-ሰብ (ሰድራ)፡ መሰረት ቅርጺ፡ ሂወትን ቀጻልነትን ናይ ሓደ ሕብረተ-ሰብ ኢዩ። ያታዊ ተርሞኑክሌሳዊ ቤተ-ሰብ፡ ኣቦን ኣደን ምስ ደቆም (ይብዝሒ ይውሓዱ) ብሓደ ኣብ ሓደ ዝዛ እንዳነበሩ ሂወቶም ንዝማሓድሩ ቤተ-ሰብ ዝገልጽ ኣምር ኢዩ። ኣሕዋትን ኣሓትን ምስ ኣቦን ኣደን ብሓደ እንዳነበሩ ኩሉ ናይ ሂወት ጸጋታት ሓቢሮም እንዳተኻፈሉ ተኾስኹሶም ዝዓብዩላ ኣሃዳዊት ትካል ናይ ሓደ ሕብረተ-ሰብ ኢዩ። ሕድሕዳዊ ፍቕሪ፡ ምክብባር፡ ምትሕልላይ፡ ሓወይ-ሓፍተይ፡ ኣባይ-ኣደይ፡ እዚ-ወደይ፡ እዛ-ጓለይ፡ እዘም-ደቀይ፡ ወ.ዘ.ተ. ዝብሉ ናይ ስነ-ኣእምራዊ፡ ግብራውን መንነታውን መተኣሳሳሪ ገመዳት ዝትነጉላ መቐላዊት ባህርያዊ ሰፈርውን ኢዩ። ጥቕልል ብዝበለ ኣገላልጻ፡ መንፈርን መዕለብን ሂወት ወዲሰብ ቤተ-ሰብ ኢዩ እንተተባህሰ ካብ ሓቂ ዝረሓቐ ኣይኮነን። እኩባት ቤተ-ሰባት ዝተወሰን ቅርጺ ሕጅን ማሕበረ-ሰባት የቐማ። ስለዝኾነ፡ ማሕበራዊ፡ ቁጠባዊ፡ ፖለቲካዊ፡ ባህላዊ፡ መንፈሳዊ፡ ወ.ዘ.ተ. ጥዕና ናይ ሓደ ሕብረተ-ሰብ ዝውሰን ኣብ ጥዕና ናይተን ዘቐምኡ ቤተ-ሰባት ኢዩ።

ኣብ ሓደ ቤተ-ሰብ፡ ኩሉ ኣባል ቤተ-ሰብ ነናቱ ተራ ኣለዎ። ማዓልታዊ ሂወት እታ ቤተ-ሰብ ንምክያድ ካኣ ተርኡ ኣብ ምፍጻም ዓቲቡ ይነጥፍ። መብዛሕትኣን ቤተ-ሰባት ኤርትራ (ልዕሊ 80%) ኣብ ሕርሻን መጓሰን ዝተመርኾሰ ሂወት ስለዘለዎን፡ ምንጪ እቶተን ካብዘም ዓውደ-ንጥፊታት እዚአቶም ኢዩ። ስለዝኾነ፡ ካብ ዝናኣሱ (4-5 ዓመት ዝዕድሚኦም) ኣባላት ቤተ-ሰብ

ጀምርካ ክሳብ እቲ ዝዓበየ ናይ ዕድመ ባዓል/ቲ ጸጋ፡ ኣብ ማዓልታዊ ንቡር ሂወት ናይታ ቤተ-ሰብ ነናቱ ኣገዳሲ ዝኾነ ኣበርክቶ ኣለዎ። ንኣብነት፡ መን እንታይ ይጓሲ ኣብ ዝበል፡ ናኣሸቱ ቆልዑ (ካብ 4-5 ዓመቶም ጀሚርካ) ማሕሲኣትን ምራኩትን ይሕልዉ፤ ቁሩብ ፍርዝን ዝበሉ መናእሰይ ካኣ፡ ከብቲ፡ ኣብዑር፡ ጠለ-በጊዕን ኣድገ-ብቕልን ይጓሰዩ። እዘም ንጥፊታት እዚአቶም፡ ኣገደስቲ ምንጪ እቶት እታ ቤተ-ሰብ እዮም። ዋላ እቶም ናኣሸቱ ኣባላት እታ ቤተ-ሰብ፡ ካብ ንእስነቶም ጀሚሮም ናይ ሰራሕ ከብርን ሰራሕካ ምንባርን ይማሃሩ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ሓላፍነት ምስካምን ኣብ ናትካ ሓልፍነት ታሓቲ ምጂንን ገና ካብ እግሪ ተኸሎም ኢዮም ምልባስ ዝጅምርዎ። ሓደ ማሓሲኣትን ምራኹትን ዝጓሲ ቆልዓ፡ እታ ምጉሳይ ናቱ ሓላፍነት ምጂና ምፍላጥ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ማሓሲኣቱን ምርኹቱን ከይጠምዩ፡ ከይጸምኡን ኣዝርእቲ ከይበልዩን ብጉቡእ ክናብዩን ከምዘለዎ ይፈልጥ ኢዩ። እንተጠምዶ ወይ እንተጸምኡ ወይውን ኣዝርእቲ እንተበልዩ፡ ብሓላፍነት ከምዝሕተትውን ኣጸቢቁ ኢዩ ዝፈልጥ። ቐሩብ ፍርዝን ኢሉ ኣብ ከብቲ፡ ኣብዑር፡ ጠለ-በጊዕን ኣድገ-ብቕልን ምጉሳይ ምስበጽሖውን፡ እቲ ሓላፍነት ምሸካም እንዳዓመቐን ኣንዳገፍሖን ኢዩ ዝኸይድ። እቲ ቐልዓ ምስጎበዘ ካኣ፡ ካብ መጓሰ ናብ ናይ ሕርሻ ንጥፊታት ይሰጋገር።

ናይ ሕርሻ ንጥፈታት ብኣቦን ኣደን ብዝጎበዙ ደቆምን ኢዩ ዝዕመም። እዚ ማለት፡ ኣቦ ምስ ዝጎበዙ ኣውዳት ደቁ ኮይኑ፡ ናይ ማሕረስ፣ ቆጥቆጥ፣ ሓጺር፣ መኼዳ ዓውዲ፣ ምዝራው፣ ዓጺድ፣ ጉንጂ፣ ወ.ዘ.ተ. ናይ ሕርሻ ንጠፈታት ይዓምም። ኣደ ምስ ዝጎበዘ ደቃ ኮይና ካኣ፡ ናይ ምሕሽ፣ ጸህይይ፣ ጉንኣ፣ ምምሓው፣ ምግብላውን ካልኣት ናይ ሕርሻ ንጥፈታትን፡ ምስ ዝዓምምሕዳር ዝተተሓሓዙ ከም ማይ ምውራድ፣ ዕንጨቲ ምእካብ፣ መግቢ ምድላው፣ ምሕቛን፣ ዕዳጋ ምግባር፣ ክዳን ምሕጸብን ምሽቃጥን፣ ህጻናት ምንባይን ዝዓበዩን ዝሓመሙን ምእላይን ዝአመሰሉ ኣገደስቲ ቤተ-ሰባዊ ንጥፈታት ትዓምም። እዚ ከምዚ ዓይነት ምክፍፋል ስራሕ፡ ንኣሳልጦን ንብቐዕ

ኣጠቓቕማ ጸጋታት እታ ቤተ-ሰብ ንምርግጋጽ እንተዘይኮይኑ፡ ዝኾነ ንጥፈት ቤተ-ሰብ ንኹሎም ኣባላት ቤተ-ሰብ ዝምልከት ከምዝኾነ ነብሲ-ወከፍ ኣባል ቤተ-ሰብ ስለዝፈልጥ፡ ኩሎም ብሓባር ኩሉ ዓይነት ንጥፈታት ቤተ-ሰብ ብዝግባእ ከምዝዕመም ኢዮም ዝገብሩ። ኣብ ቤተ-ሰብ፡ ናይ ንጥፈታት ወሰናትን (ዶባት) ወይ እዚ ናይ ኣይምልከተንን ኢዮ ዝባሃል ነገር የልቦን። ኩሉ ኣባል ቤተ-ሰብ ሓላፍነቱ ፈሊጡ፡ ስርሑ ብጉቡእ ይፍጽም ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ዘይታዓመ ንጥፈታት ቤተ-ሰብ ናይ ምዕማም ወይ'ውን ክዕመም ከምዘለዎ ናይ ምግባር ሓላፍነት ከምዘለዎ'ውን ይግንዘብ ኢዮ። መሰረት ህላዌን ቀጻልነትን እታ ቤተ-ሰብ፡ ኣብ ከምዚ ዝአመሰሉ ሕድሕዳዊ ምትሕግጋዝን ምድግጋፍን ዝተሰረተ፡ ፍሉጥን ቀጻልን ናይ እቶት ምንጨ ንምርግጋጽ ዝሕግዝ ማሕበረ-ሰብኣዊ ውዳብ ኢዮ። ስለዝኾነ፡ ቤተ-ሰብ ከም መባእታዊ ማሕበረ-ሰብኣዊት ትካል ኢያ ትቕጽር። ንኣባላታ፡ መሰረታዊ ናይ ማሕበራዊ ርኽባት ክእለታት (social skills) ትምህር መባእታዊት ቤት ትምህርቲ ኢያ። እቶም ናይ ማሕበራዊ ሂወት መተኣሳሰሪ ገመዳት ዝትነጉ'ውን ኣብዛ መባእታዊ ቤት ትምህርቲ ኢዚኣ ኢዮም። ብኸመይ?

ኣባላት ሓንቲ ቤተ-ሰብ፡ ማዕልታዊ ሂወት እታ ቤተ-ሰብ ንምንባይ ኣብ ዝገብርዎ ሓባራዊ ቁጠባዊ ንጥፈታት ጥራሕ ዘይኮነ ዝራኽቡ፡ ኣብ ንኹሉ ዓይነት ማሕበራዊ ሂወቶም ትሓቁፍ ሰፈር ኢዮም'ውን ዝነብሩ። ቤቲ ዝገብሩዎ ማዕልታዊ ማሕበራዊ ርኽባት፡ ንማሕበራዊ ሂወት ኣባላት ቤተ-ሰብ ዝገዝኡ ወግዕታት፣ ልምዳታትን ቤተ-ሰባዊ ሕግታትን ይምዕብሉን ይስሰኑን፤ እቶም ዝናኣሱ ካብቶም ዝዓበዩ ኣባላት ቤተ-ሰብ ይማሃሩ። **ማኣዲ፣ ናይ ቡን ስነሰርዓትን ድቃስን** ውሑዳት ካብተን ቀንዲ ናይ ማሕበራዊ ርኽባት ክእለታት (social skills) መምሃርን ኣብ መንጎ ወሎዶታት ከም መሰጋገሪ ወግዕታት፣ ልምድታትን ናይ ስድራ ቤት ሕግታትን ኮይነን ዘግልግላ ቤተ-ሰባዊ ትካላት ኢዮን። ንኣብነት፡ መብዝሕትኡ ጊዜ፡ ኣባላት ቤተ-ሰብ ከቢቦም ክፍ ብምባል፡ ካብ ሓደ ቅርጫት ኢዮም ዝበልዑ/ዝምገቡ። መን ኣበዮናይ ኮፍ መበሊ (ድኻ፣ መደብ፣ መምበር፣ ወ.ዘ.ተ.) ኮፍ ይብል፣ መን እድ የሕጽብ፣ መን ጸሎት

ይገብር፣ መን ይባርኽ፣ መን ጸብሒ ይጸብሕ፣ መን ይዕድል (እቲ ጸብሒ ዶርሆ እንትኾይኑ ወይ'ውን የዕጽምቲ(ቀላጽም) እንተዳኣ ሃልይዎ)፣ መን እንታይ ሜላ ዶርሆ ይዋሃቦ፣ መን ይሕንስስ (ኣብ መወዳእታ ሕሳስ ይበልዕ)፣ ወ.ዘ.ተ. ዝውስኑ ልምድታትን ወግዕታትን ኣብ ማኣዲ ዝባሃል ቤተ-ሰባዊ ትካል ኢኻ ትማሃር። **“ንሰባይቲስ ጎሎ ሃባም ልቢ ይሃባ”** ተባሂሉ ከምሰል ሰሚዕኹም ዶ ትፈልጡ? ማኣዲ ከይተባረኽ ወይ'ውን ከይተባረኽካ ከምዘይብላዕ፣ ዘይተዋህበካ ከምዘይምንጠል፣ ካብ ዘይቅድሜኻ ከምዘይብላዕ፣ ካብ መባልዕትኻ ዝኹልስዎ ንላዕሊ ኣግጂፍካ ከምዘይኩለስ፣ ወ.ዘ.ተ.፡ ማዕልቲ ማዕልቲ ኣብ ማኣዲ ክፍለ ትምህርቲ ኢኻ ትማሃር። እዚ ኻኣ፡ **“ፍትሒ፣ ሓልዮት፣ ትሕትና፣ ፍቕሪ፣ ስኒት፣ ንዓባይቲ/ንኻልኣት ምኽባር፣ ንቡርነት፣ ሓቂ፣ ቅንዕና፣ ርህራሄ፣ ወ.ዘ.ተ.”** ዝተባህሉ መሰረታዊ-ዮን ናይ ማህበራዊ ሂወት ርኽባት ክእለታት ይምህረካ። **“ዓመጽ፣ በለጽ፣ ጉርሒ፣ ሸፈጥ፣ ቅጥፈት፣ ሓሶት፣ ምትላል፣ ወ.ዘ.ተ.”** ካኣ ጽዮፋትን ዘይቁቡላት ስነምግባራትን ምጂኖም'ውን ኣብዛ ቤተ-ሰብ ትባሃል ትካል ኢካ ትማሃር።

ስነስርዓት ቡን፡ ናይ ባዕላ ዝኮነ ወግዕታት ምህላዎ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ካብ ኣባላት ሓንቲ ቤተ-ሰብ ወጻኢ ምስ ኣባላት ጎራባብቲ ቤተ-ሰባት ኣባላት ከም መራኸቢት ክትከውን ትኸእል ኣገዳሲት ትካል'ውን ኢያ። እቲ ቀደም ጊዜ፡ ቡን ምስታይ ንዓቢይቲ ኣባላት ቤተ-ሰብ ዝምልከት ጥራሕ ኢዩ ዝነበረ። ቡን ብዘይ ቁርሲ-ቡን ስለዘይስተ ዝነበረ፡ ኣደ ቡን ከተፍልሕ ከላ፡ ቆልዑ ከሳብ ቁርሲ-ቡን ተቐሪሱ እጃምም ዝሞሃምም፡ ካብ ከባቢ ዝሓይሮቲን ኢዮም። “ነዘም ቆልዑ ቁርሲ-ቡን ሃብኡምም ደገ ከይደም ይጽወቱ” ይባሃል'ውን። ምናልባት፡ ኣዴታትኩም “ኣብዛ ኣወል ቡንይ ኣይተዕርግረኒ” ክብላኹም ትዝኩሩ ትኮኑ።

ኣወል፣ ካላኣይ፣ በረካ፣ ደረጃ እንዳተባህለ፡ ከሳብ ስነስርዓት ቡን ዝወዳእ፡ ተሳተፍቲ እቲ ስነስርዓት (ብፍላይ ጎራባብቲ ዝሓወሰ እንተኾይኑ) ብዘተኮሞ ማሕበረ-ሰባዊ ዕላላትን ጉዳያትን ኢዮም ዝላዓሉ። ኣብ ከምዚ ዓይነት መስርሕ ካኣ ፍቅርን ስነትን ኣብ ሞንጎ ኣባላትን ቤተ-ሰባትን ይኹስኩስ። ነዚ እንዳራኣዩ ዝግብዩ ቆልዑ ካኣ (ጎራባብቲ ኣዴታት ሓቢረን ቡን ክስትያ ከለዎ፡ ደቀን ቁርሲ-ቡንም ሕጅም ኣብ ደገ ሓቢሮም ኢዮም ዝጸወቱ)፤ ነቲ ኣብ ሞንጎ ቤተ-ሰባት ዓዲ ዝጸንሐ ስነትን ፍቅርን ወሪሶም ከምዝቐጽል ይገብሩ። ብተወሳኺ፡ ኣብ ጊዜ ባዕል፡ ጎራባብቲ ኣዴታት (ኣነ ቡን ከፍልሕ ንስኺ ካኣ ቁርሲ-ቡን ኣምጽኢ እንዳተባህላ) ኣብ ጎረቤተን ወይ'ውን ኣብቲ ዓዲ ቡን ዘፍላሓሎም ዘይብሎም ዓባይቲ (ኣንስቶም ዝገኛ፣ ኣንስቶም ዝመተኣም)

እንድሕር ዳኣ ሃልዮም፡ ቡን ኣፍልሕን ጸዊዐን የስትያ ነይረን ኢያን። እዚ ሰናይ ተግባራት እዚ ናይ ባዕሉ ዝኾነ ማሕበረ-ሰባዊ ረብሓታት ነይሮዎ ኢዮ። ኣቦታትን ኣዴታትን፡ ንደቆም ብቃል ብምንጋር ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ሰራሖም ብግብሪ ብምርኣይ ንደቆም ሰናይ ስነምግባርን ኣገደስቲ ናይ ማሕበረ-ሰባዊ ርክባት ክእለታት ይምህርዎም ነይሮም ኢዮም። እዚ ከም ኣብነት ልዕል ኢሉ ዝተጠቐሰ ናይ ኣዴታት ሰናይ ተግባራት፡ ካብ ከምዚኣቶም ዝኣመሰሉ ብተግባር መምሃሪ ሜላታት ሓደ ኣብነት ኢዮ።

ማዓልቲ ተወዲኡ ኣባላት ቤተ-ሰብ ካካብ ዝሞዓልዎ ናይ ማዓልታዊ ቁጠባዊ ንጥፊታት ዝሞስኣተወ፡ ስነስርዓት ማኣዲ ድራር፡ ከምዚ ልዕል ኢሉ ዝተገልጸ፡ ይካየድ። መስዩ እዋን ድቃስ ምስኮነ፡ ኩሎም ኣባላት ቤተ-ሰብ መመደቀሲኦም መዛግብ ይሕዙ። መን ኣበይ ይድቅስ፣ መን ምስ መን ይድቅስ፣ መን እንታይ ይንጸፍ፣ መን እንታይ ይኸደን፣ ወ.ዘ.ተ. ዝውስኑ ልምድታትን ወግዕታትን ኣለዉ። ንኣብነት፡ ኣብ ንበይኑ ይድቅስ፣ ኣደ ምስ ዝናኣሱ ደቃ ትድቅስ፣ ዕብይ ዝበሉ ቆልዑ ካኣ ብሓደ ንበይኖም ይድቁሱ። ስለምንታይ ከምኡ ኮይኑ (ናይ ባዕሉ ማሕበረ-ሰባዊ ምክንያታት ኣለዎ) ገድፍና፡ እቶም እዚ ዝፈጥሮምን ዝኹስኩሶምን ማሕበረ-ሰባዊ ዝምድናታት ንርኣ። ቆልዑ ሓንቲ ነጻላ ወይ ኮበርታ ተኸዲኖም ኣብ ሓንቲ ማእሲ ወይ ተንኮቦት ምድቓሶም ዝፈጥሮም ሓይል ናይ ሕውነት ፍቕሪን ስሚዒታትን መሰረት መንነት ቤተ-ሰብ ኢዮ። “ፍቕሪ፣ ስነት፣ ምትሕልላይ፣ ፍትሒ፣ ወ.ዘ.ተ.” ዝብላ ስነኣእምራውን ማሕበረ-ሰባውን ስሚዒታት ኣብዘም ትሕቲ ሓንቲ ነጻላን ወይ ኮበርታን ኣብ ልዕሊ ሓንቲ ማእሲን ወይ ተንኮቦትን ዘለዉ ፍጡራት (የሕዋት/ኣሓት) ዘሕልፍዎ ናይ ሓባር ሂወት ኢዮ መሰረተን። እቲ ናይ ፍቕርን ሓልዮትን ቤተ-ሰብ (family value) ገምድ ኣብዚ ኢዮ ክትነግ ዝጅምር። ቆልዑ ፡ ሓቆም ዲዮም ፈሊጦም ብዘይገድስ፡ “ኣደይ፡ ይቐንጥጠኒ ኣሎ፣ ሸይኑለይ፣ ረጊሑኒ፣ ቀንጥዩኒ፣ ወ.ዘ.ተ.” እንተባሃሉ፡ ናብ ስድርኡም ከጠርዑ፣ ኣብ ይኹን ኣደ ካኣ “ኣቶም ቆልዑ፡ ስቅ ኢልኩም ደቅሱ፡ ድቃስ ከለእኩሙና እኮ” እንክብሉ ከለዉ ኢዮ እቲ ሂወት ናይታ ቤተ-ሰብ መቐረት ዝህልዎ። እቶም ቆልዑ እንተኣዚሎም ካኣ፡ “ኣንታ ትዕምጽ ዘለክ ፈሊጠካ ኣለኹ፡ ትውጋሕ'ሞ ከሪኣካ ኢዮ ስራሕካ” ኢሎም ስድራ የፈራርሑዎም፤ ለይቲ፡ ቆልዓ ዋላ እንተበደለ ኣይህረምን ኢዮ። ምስ ወግሐ ካኣ ኩሉ ይርሳዕ። ቤተ-ሰብ ማለት ከምኡ ኢዮ፤ ቅም ምሓዝ ዝባሃል ነገር የልቦን።

“ሓንቲ ነጻላ ተከዲና ኢና ዓቢና” ክባሃል ዶ ሰሚዕኩም ትፈልጡ? ነዚ ከምዚ ልዕል ኢሉ ዝተጠቐሰ ማሕበራዊ ሂወት ናይ የሕዋትን ኣሓትን ዝገልጽ ኮይኑ፡ “ከም ናይ የሕዋት ጽኑዕ ፍቕሪ፣ ምትሕልላይ፣ ስነት፣ ምክብባር፣ ወ.ዘ.ተ.” ኣለና ንኸትብል ትጥቀሙሉ ቢሂል ኢዮ። ጥቅልል ብዝበለ ኣባሃህላ፡ “ቤተ-ሰብ” ነቲ ኩሉ ንሰብ ሰብ ዘብሎ ማሕበራዊ ባህሪ፡ እንዳማሃረትን እንዳኸሰኸሰትን ብቐዓት ዜጋታት እተፍሪ መባእታዊት ናይ መምሃሪ ትካል ኢያ። መንነትናን ኩላንተናዊ ባህሪያትናን ካብ መንነትን ባህሪያትን እታ ዘዕበየትና ቤተ-ሰብ እና ንላብሶን ንወርሶን። ስለዝኾነ ኢዮ ካኣ “ንቡር ዝፈልጥ ዜጋ” ኣብ ባህሪያዊ ከባቢ ቤተ-ሰብ (Natural Family Environment) ዘላ ቤተ-ሰብ (ሰድራ) ጥራሕ ዝህነጽ። ስለዚ፡ መልሲ ናይታ ኣብ (ሀ) ሰፊራ ዘላ ሕቶ፡ ማለት፡ ናይ ምጀመሪያ መምህርካ/ኪ መን ነበረ/ነበረት? **“ኣደ/ሳድራ”** ኢልኩም እንተመለስኩም፡ መልስኹም ምስ ናተይ መልሲ ተሰማሚዑ ማለት ኢዮ። ትኸክል መልሲ ካኣ ኢዮ።

ሕጂ፡ “ናይ ሎሚ ኩነታት ‘ባህሪያዊ ካብባ ቤተ-ሰብን’ ቤተ-ሰባትን ኣብ ኤርትራ ከመይ ይመስሉ? ዝብሉ ሕቶታት ኣልዒልካ መልስታት ምንዳይ ኣገዳሲ ኢዮ። እቲ ሕጽር ዝበለ መልሲ፡ “ባህሪያዊ ከባቢ ቤተ-ሰብ ኤርትራ ተዘራሪጎ፡ ቤተ-ሰባት ኤርትራ ካኣ ተማሕዮን ፋሕ ጭንግራሕ ኢለን ይባታተና ኣለዎ” ኢዮ። ብኸመይን ስለምንታይን፡ ኣብ ዝቅጽሉ ክፋላት እዚ ጽሑፍ እዚ ብዝርዝር ክግለጽ ኢዮ። **ኣብ 2ይ ክፋል፡ ብዛዕባ “ባህሪያዊ ከባቢ ኤርትራውያን ዓድታት” እንታይ ከምዝመስል ክንርኢ ኢና።**